

складна й багатогранна. Порівняно з західними країнами, в Україні на сьогодні вона поширена набагато менше. Основними завданнями в сфері захисту банківської установи України в майбутньому є вдосконалення законодавства та методів підвищення відповідальності працівників, бо саме вони є однією з найбільших загроз в банківській діяльності.

СПИСОК ЦИТИРОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. <http://www.bank.gov.ua>.
2. Ермошенко М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. – К: Київ. нац. тог.-екон. ун-т, 2001. – С. 309.
3. Букин С. Безопасность банка. // Банковские технологии. – 2003. - № 9.
4. Зубок М.І. Безпека банків. – К.: КНТЕУ. – 2002. – С. 306.
5. Смирнова Ж. Кто за все ответит. // Деловой еженедельник “На стол руководителю”. – 2007. –№1. – С. 5-8.
6. <http://www.unian.net>.
7. Герасимов П.А. Конкурентная разведка в коммерческом банке. // Банковское дело. - 2006. -№8. - С. 64-67.
8. <http://www.kiev-security.org.ua>.
9. <http://www.aub.com.ua>.
10. Бриаловський Н.М. Захист інформації у банківській діяльності. – К.: ПВП “Задруга”, 2003. – С.96 – 101.

УДК 336.713

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ СУЧАСНОГО КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Лобізер Н.С.

Научный руководитель: к.э.н., доцент, Азаренкова Г.М.

УО «Харківський інститут банківської справи Університета банківської справи»

Анотація. Дана робота присвячена аналізу існуючих видів організаційних структур комерційного банку як найважливішої умови його успішної комерційної діяльності. Надається обґрунтування необхідності вдосконалення системи управління економічними процесами банківської установи шляхом поєднання організаційної та фінансової структури.

Summary. The work deals with the analysis of different types of commercial banks' organizational structures which are considered as the most important condition of its business activity. The author proves the necessity of the development of the economic activities management system in banking by integration of organizational and financial structures of the bank.

Перехід країни до соціально-орієнтованої ринкової економіки, вихід на світовий рівень вимагає від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції на основі застосування досягнень науково-технічного прогресу, нових форм господарювання та сучасних методів управління підприємством.

Процес розбудови ринкових відносин та подолання кризових явищ перехідного періоду, що відбувається в Україні, можна охарактеризувати появою нових економічних структур різного типу: приватних підприємств, холдингових компаній, інвестиційних фондів, акціонерних товариств різного типу та інші. До таких структур, що утворилися в постсоціалістичному суспільстві у колі перших ринкових інститутів, відносяться й банківські установи, питома вага та сталість розвитку яких набагато вищі, ніж у всіх ринкових структурах. [9, с.9]

Станом на 01.10.2007р. в Україні кількість зареєстрованих банків становить 196, при цьому 19 банків перебувають у стані ліквідації, діючих банків – 174 із них з іноземним капіталом – 44, у тому числі зі 100-відсотковим іноземним капіталом – 16. Загальний обсяг регулятивного капіталу - 61155 млн. грн..., фінансовий результат діяльності - 4222 млн. грн. Частка активів українських банків складає 69,5% від загальної кількості фінансових інститутів в фінансовій системі України. [5, с.70]

Особливої актуальності вивчення питання набуває ефективність ринкової діяльності економічних структур, що перебуває у цілковитій залежності від того, наскільки якісно його керівництво контролює економічні процеси, що проникають в навколишнє середовище і створює надійні резерви конструктивної реакції на його зміни, організовуючи роботу колективу на засадах соціальної злагоди. Тому є досить актуальним і важливим розгляд комерційних банків як комерційних підприємств особливого типу.

Комерційні банки є одним із складових елементів банківської системи, найбільш значущими учасниками грошового ринку. Найважливішими елементами відтворювальної структури економіки. Втім, банк – це юридична особа, котрій на підставі ліцензій та діючого законодавства надане право здійснювати банківські операції на комерційній основі. [9, с.9]

Для банків завжди була і залишається актуальною проблема підвищення ефективності їх функціонування та розвитку. Низький рівень свідчить про низькі конкурентні можливості банків, підвищену чутливість до ринкових ризиків, неефективне управління активами і пасивами, обмежені можливості розвитку і в разі наявності тенденцій до погіршення може призвести до серйозних проблем у діяльності банків, а несвочасне вжиття необхідних заходів до банкрутства.[4, с.20]

Сьогодні банк може визначатись як «інститут, що поєднує різні види фінансової діяльності та має все більш диференційовані форми організації і пристосовується до всіх сегментів фінансового ринку». Сучасний банк – складна система, головною функцією якої є прийняття ризиків та конкурентоспроможність якої залежить від внутрішньої ефективності (насамперед ефективності організаційної та фінансової структури) та здатності протистояти зовнішній конкуренції. [3, с.13]

Організаційна структура банку схожа з іншими підприємницькими структурами і регламентується Законами України «Про господарські товариства», «Про банки і банківську діяльність» і т. д. Дія банків,

як й інших господарських товариств, ґрунтується на корпоративно-нормативних актах, до яких належать установчий договір і статут.

Вибір оптимальної структури банку найважливіша умова його успішної комерційної діяльності. Вона визначається характером, обсягом банківських операцій. Структура банку, кількість відділів, спеціалізація служб, склад керівництва, розподіл повноважень і т.д. залежить від багатьох факторів і визначається економічною доцільністю. На рис. 1 наведено приклад типової структури управління комерційного банку. [9]

Рис. 2. Типова структура управління комерційного банку

На сьогодні існує чи мало ознак, які свідчать про те, що Україні потрібна зміна механізму управління банківськими установами. Вона об'єктивно зумовлена розвитком як економічних, ринкових відносин, так і соціальних аспектів господарювання:

- змінюється склад продуктивних сил і характер виробничих відносин;
- орієнтація на сприйняття банку тільки як економічної системи не є продуктивною;
- йде глибинний розвиток змісту діяльності суб'єкта економіки: переважно трудові операції виробничого процесу інтенсивно доповнюються інтелектуальними, творчими;
- управління банком через систему спеціалізованих операцій, закріплених за певними підрозділами, в умовах розвитку конкуренції неідеальне;
- не стільки матеріальні, фінансові чи навіть інформаційні ресурси стають обмежувальним чинником роботи підприємства, скільки знання, компетентність, моральність його персоналу. [7, с. 125]

В сучасній практиці розрізняють такі організаційні структури: лінійні, функціональні, дивізійні, матричні та комбіновані з перелічених. Кожна з означених організаційних структур має свої переваги та недоліки (таб. 1).

Сьогодні комерційні банки Харківського регіону переважно використовують функціональну організаційну структуру та прагнуть до комбінованої. Комбінована організаційна структура вимагає більшої кількості витрат на організацію праці управлінського персоналу, збільшення чисельності управлінського персоналу, великої кількості витрат часу, а також фінансових витрат.

Форми, методи і засоби реорганізації управлінських структур багатогранні. В цілому їх можна звести до декілька напрямків:

- 1) вдосконалення структур за рахунок внутрішніх спрощень (здійснюється шляхом перетворення лінійних структур в більш плоскі за рахунок скорочення числа рівнів управління. Найчастіше досягається децентралізацією управління, делегуванням повноважень на більш низькі рівні менеджменту);
- 2) заміна структур механістического типу на адаптивні (обирають в критичні для фірми моменти, при загрозі її життєздатності. Для здійснення такої реорганізації потрібний сильний лідер з командою);
- 3) інкорпорування органічних структур в існуючу ієрархічну (це створення венчурних, інноваційних відділів, бізнес-центрів, бригадних структур, експертних груп. Сучасний менеджмент в розвинених країнах вважає такі перетворення первинною умовою забезпечення ефективної діяльності фірми);
- 4) створення конгломератів (конгломератну структуру може мати фірма, якщо її відділи побудовані по різним ознакам, наприклад, в одному використовується функціональна структура, в іншому - дивізі-

ональна по територіальному принципу, в третьому - матрична і т.д. Більшість конгломератів виникає не стільки за рахунок внутрішнього зростання, скільки за рахунок злиття інших фірм).

Будь-яку перебудову структури управління необхідно оцінювати передусім з точки зору досягнення поставленою перед нею мети. В умовах нормальної економіки, що розвивається, реорганізація направлена найчастіше на те, щоб шляхом вдосконалення системи управління підвищити ефективність роботи організації при цьому головними факторами поліпшення є зростання продуктивності праці, прискорення технічного розвитку, кооперація в прийнятті і реалізації управлінських рішень. Для ефективного прийняття управлінських рішень, досягнення стабільного та прибуткового функціонування необхідно проведення глибокого аналізу всіх сторін його діяльності на основі внутрішньої інформації: рентабельності комплексу послуг та операцій, що здійснюються банком, окупності здійснених затрат, прибутковості функціонування окремих підрозділів та інші.[9]. Тобто актуальності значення набуває фінансова структура, що дає іншу побудову банку на підставі інших критеріїв – по центрах фінансової відповідальності або центрах прибутку. Відповідно, досить суттєвим у цьому випадку є застосування поточкового підходу, який досить прозоро та визначено пояснює рух відповідних ресурсів банку. Значну роль у цьому процесі відіграє регуляторна політика Національного банку України, який є основним фінансовим інститутом у сфері грошового ринку, організації ефективного функціонування кредитної системи. Відображенням організації управління фінансовими потоками банківської системи з боку НБУ є здійснення нагляду за діяльністю банків, встановлення економічних нормативів і розмірів обов'язкових резервів. [11].

Таблиця 1. Переваги та недоліки організаційних структур управління банку

Організаційні структури	Переваги	Недоліки
Лінійна	- у загальному спрощує управління банку;	- ускладнюють рух відповідної інформації. В наслідок повільно приймаються рішення і їхня якість визначається вже не стільки компетентністю самих керівників і фахівців, скільки надійністю і вірогідністю інформації, що надійшла до них
Функціональна	- управління операціями ґрунтується вже на більш чіткому поділі функцій і способів використання ресурсів	- часто породжує дублювання функцій управління, що означає зростання управлінського апарату в цілому
Дивізійна	- створює сприятливі можливості для прийняття більш реалістичних рішень, заснованих на знанні місцевих умов, звільняє вище керівництво банку від необхідності постійного контролю за оперативною роботою відділень; - більш гнучка, орієнтована на нові ринки й технології, на нецінову конкуренцію, у її рамках швидко вирішуються складні міжфункціональні проблеми, більш оперативно приймаються рішення	
Матрична	- винятково висока гнучкість та орієнтація на нововведення	- збільшення чисельності управлінського персоналу, зростання кількості інформаційних зв'язків між працівниками підрозділів, можливі конфліктні ситуації між ними, більш складне технічне забезпечення, логістика, інформаційний обмін, система контролю
Комбінована	- самоорганізаційна поліцентрична структура, що утворюється з орієнтацією на конкретні цілі та задачі і змінюється при виникненні кожної нової проблемної ситуації, не порушуючи при цьому сформований баланс владних відносин. базою такої структури є постійні, що охоплюють всю систему комунікаційні, рефлексивні і переговорні процеси.	

Сьогодні, в умовах розвинутих фінансових, товарних ринків, структура банківської системи різко ускладнюється. З'явилися нові види фінансових установ, нові кредитні інструменти і методи обслуговування клієнтів.

Українські банки змушені працювати в умовах підвищеного ризику, тому вони частіше, ніж їх закордонні колеги, бувають в кризових ситуаціях, приклади яких не зникають зі сторінок періодики. Причому більшість таких випадків пов'язана з неадекватною оцінкою банками власного фінансового стану, а також надійності і стійкості їх основних клієнтів і партнерів по бізнесу.[2,с. 16].

Несвоєчасне прийняття надзвичайних заходів може загрожувати дефолтом, проте слід враховувати, що якими б адекватними не були ці заходи, вони є протиправними для нормальної ситуації. Тому необхідно упереджувати появу надзвичайних ситуацій та криз, що підкреслює актуальність поглиблення теорії і методології стратегічного менеджменту у банківській сфері.

Напевно, якщо структура галузі фінансових послуг буде швидко змінюватись, тоді вона потребує кардинального перегляду масштабів сфери регулювання. Держава може зосередити свій контроль тільки в банківському секторі. Це означає, що фінансові інститути, які здійснювали унікальну функцію забезпечення всіх економічних агентів ліквідністю, будуть віддалені від інших учасників фінансового ринку, які будуть віддані до влади ринкових сил. [3,с. 13].

Таким чином можна зробити висновок, що економічні процеси сучасного комерційного банку забезпечуються насамперед ефективністю фінансових процесів, що досягається в тому числі за рахунок досконалої організаційної структури. Тобто організаційна та фінансова структура взаємопов'язані та взаємозалежні одна від одної. В даний час простежуються тенденції поєднання вище зазначених структур управління економічними процесами. Основними завданнями в сфері захисту фінансових функцій банківської установи України від інших, новостворених фінансових інститутів, які є конкурентами для сучасних банків в майбутньому є вдосконалення організаційної діяльності банку, законодавства та методів контролю над діяльністю фінансових установ, щоб кожна з них виконувала свої функції в межах своїх повноважень.

СПИСОК ЦИТИРОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Інформаційно-аналітичні матеріали «Розвиток економіки та банківської системи України». – К.: НБУ, 2004. – 64 с.
2. Беллон Ж.-Б., Пастере О. «Банков больше не существует: размышления в банковской деятельности» // Банки: мировой опыт, №6, 2004г., с.13-16.
3. Дьюфи Г. «Размывание границ банковского сектора» // Банки: мировой опыт, №5, 2002г. с.8-13.
4. Дмитро Крохмалю, «Фінансове управління економічними процесами: слово науковців» // Вісник НБУ жотень 2007р., с.20-25.
5. Вісник НБУ «основні показники діяльності банків України на 1 жовтня 2007року», с.70.
6. Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая. Выпуск 87. «Стратегічні тенденції розвитку менеджменту в умовах невизначеності середовища господарювання» В.Є.Момот, доц., к.ф.-м.н., О.В. Жовтобрюх, с.109-117.
7. Вороніна М.С. Управління економічними та соціальними процесами підприємства. Монографія. – Харків: Вид. ХДЕУ, 2002.- 432с. (Укр. мов.)
8. Азаренкова Г.М. Фінансові потоки в системі економічних відносин: Монографія. – Х.:ВД «ІНЖЕК», 2006.-328 с. Укр. мова.
9. Азаренкова Г.М., Дікань Л.В., Новосельцеві Т.О. Сучасні комерційні банки: персонал, розвиток, організація: Монографія/за ред. проф. Л.В. Дікань. – Х.: Видавничий Дім «ІНЖЕК», 2003.- 132с. Укр. мова.
10. www.rambler.ua
11. www.yandex.ru

УДК 336.763.332

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ МУНІЦИПАЛЬНИХ ОБЛІГАЦІЙ

Сліпак О.М.

Научный руководитель: к.е.н., доцент Стороженко О.О.

УО «Університет Банківської справи Національного банку України (м. Київ)»

Резюме

Целью работы есть исследование состояния рынка муниципальных облигаций Украины. Предметом исследования есть муниципальные облигации. Объектом исследования есть рынок муниципальных облигаций.

Для достижения поставленной цели сформулированы следующие задания:

- 1) обосновать роль и значение муниципальных облигаций для развития провинциальных финансов;
- 2) рассмотреть проблему рисков муниципальных займов, предложить методы их минимизации;
- 3) обосновать необходимость государственного контроля провинциальных займов;
- 4) обосновать проблемы развития рынка муниципальных облигаций.

Summary

The object of this work is the investigation of the market state of municipal obligations of Ukraine. The subject of this work is the local obligations loan. The object of this research is a market of municipal obligation.

To reach the made purpose is formed the next tasks:

- 1) to substantiate the role and the meaning of municipal obligation for the developing of the local finances;
- 2) to consider the problem of risks of municipal loan, to suggest the ways of their minimalisation;
- 3) to substantiate the necessary of state control of the local loans;
- 4) to substantiate the problems of the developing of the market of municipal obligations.

Останніми роками спостерігається зростання економічної самостійності регіонів, що дає змогу не лише місцевим органам влади розкривати ініціативу, а й покладає на них частину відповідальності за реалізацію економічної політики держави. Однією з найбільш характерних особливостей формування за сучасних умов бюджетів різних рівнів та позабюджетних фондів є податки і нормовані відрахування. При цьому значна частина видатків покладається на місцеві бюджети. На сьогодні існує проблема недостатнього бюджетного фінансування міст і областей України. Тому актуальною є тема залучення фінансових ресурсів для місцевих органів влади України за рахунок випуску місцевих муніципальних та регіональних позик.

Дана тема розглядається на теоретичному та методологічному рівнях у роботах таких науковців як О.Н. Мозкового, Є. Пастернака, В. Падалки, В.В. Зайчикові, О.А. Білоуса, К. Борисюка, Д. Ткаченка, О.В. Баула, Н.О. Мудрика, Д.В. Корнєєва, Н.І. Волкова.

Муніципальні запозичення є важливим джерелом фінансового забезпечення розвитку місцевого самоврядування. Випуск місцевих облігацій дозволяє вирішувати одночасно кілька завдань: місцеві органи отримують необхідні їм для реалізації проекту кошти; їм немає необхідності використовувати кошти місцевого бюджету, а значить, і збільшувати місцеві податки; інвестори отримують у власність надійні і ліквідні цінні папери, що приносять певний дохід; місцеве населення отримує важливий для його існування об'єкт і користується його товарами, роботами чи послугами. Емісія муніципальних облігацій забезпечує зниження вартості обслуговування внутрішнього боргу, залучення в економіку регіону коштів іноземних інвесторів та сприятиме трансформації коштів населення в інвестиції. Місцеві облігації можуть замінити облігації внутрішньої державної позики при переорієнтації Мінфіна України на залучення дешевих грошей на європейському ринку. При цьому кошти будуть спрямовані на конкретно визначені програми розвитку регіону, а також для фінансування різного роду місцевих проектів – будівництва мостів, очисних споруд, системи водопостачання тощо, що створить нові робочі місця, збільшить податкові надходження, зменшить соціальну напругу, сприятиме розвитку інфраструктури